

## ทัศนคติต่อจริยธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

### Attitude towards Buddhist Morality Principles of Undergraduate Students in Bangkok and Perimeter

มนูญ คันธประภา<sup>1\*</sup>

<sup>1</sup>อาจารย์ สาขาวิชาเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กรุงเทพฯ 10300

#### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ 1. เพื่อศึกษาทัศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 3 ด้าน คือ ศีล 5 พรหมวิหาร 4 และอิทธิบาท 4 ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บและรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษากลุ่มประชากรตัวอย่างจากมหาวิทยาลัย 5 แห่ง จำนวน 400 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เพศหญิงมีทัศนคติทางจริยธรรมมากกว่าเพศชาย อายุ 18-20 ปี มีทัศนคติทางจริยธรรมมากกว่าอายุ 21 ปีขึ้นไป และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่ศึกษาทั้ง 5 แห่งมีทัศนคติทางจริยธรรมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ทัศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาด้านศีล 5 มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.57 รองลงมา คือ ด้านอิทธิบาท 4 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และสุดท้าย คือ ด้านพรหมวิหาร 4 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

#### Abstract

The purposes of this research were, firstly, to study attitude towards morality of undergraduate students in Bangkok and Perimeter, and secondly, to compare attitude towards morality of undergraduate students in Bangkok and Perimeter. The attitudes concern 3 aspects of Buddhist Moral Principles: five Precepts, four Noble Sentiments and four Paths of Accomplishment. Data were gathered from 400 undergraduate students of five universities with questionnaires. Data were collected, compiled and analyzed for percentage (%), arithmetic medium ( $\bar{X}$ ) and standard deviation (S.D.). It is found that overall attitude towards morality of undergraduate students in Bangkok and Perimeter had the highest level. Female had higher attitude towards morality than male. Students who are 18-21 years old had higher attitude than students who are older than 21. No significant difference was found in attitude towards morality of undergraduate students from five universities, at a level of 0.05. In details, it was found that attitude towards the five Precepts of undergraduate students had the highest level with an average mean of 4.57, followed by attitude towards the four Paths of Accomplishment with average mean of 4.43, and attitude towards the four Noble Sentiments was lowest at average mean of 4.25

**คำสำคัญ** : ทัศนคติ ศีล 5 พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4

**Keywords** : Attitude, Five Precepts, Four Noble Sentiments, Four Paths of Accomplishment

## 1. บทนำ

### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทย มีพระพุทธศาสนาเป็น ตัวชี้วัดและชี้้นำตลอดถึงการดำเนินชีวิตของ คนไทย ก็ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาใน ทางพหุตตินัยนั้นเราถือว่า พระพุทธศาสนาเป็น ศาสนาประจำชาติไทย ดำรงฐานะเป็นแกนกลาง และเป็นศูนย์รวมของจิตใจประชาชน หลักธรรม ของพระพุทธศาสนาพัฒนาคุณภาพของประชาชน ให้มีคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย ความรับ ผิดชอบ สัมครสมานสามัคคี ส่งเสริมความมั่นคง ของชาติทั้งด้านการเมืองเศรษฐกิจและสังคม กล่าวรวบยอดได้ว่า “พระพุทธศาสนาเป็นเสมือน รากเหง้าแห่งความเป็นชาติ และเป็นเอกลักษณ์ ดั้งเดิมของชาติไทย ทั้งทางสังคม และวัฒนธรรม” (คะเนิงนิธย์ จันทบุตร, 2532: 217) เราได้ใช้ พระพุทธศาสนาเป็นมาตรฐานที่ยึดถือปฏิบัติ เพราะหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นเสมือนยาที่คอยรักษาและป้องกันไม่ให้นักช ุดตกไปในทางที่ชั่ว เยาวชนนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็น อนาคตของชาติ ถ้าขาดเสียซึ่งความรู้ และความ เข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องหลักธรรมคำสั่งสอนอันเป็น พื้นฐานทางคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของ ชาติได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม เอาไว้อย่างชัดเจน เริ่มตั้งแต่ การให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า “การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญ งอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอด ความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม

การสร้างสรรค้จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพ แวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้ บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546: 2)

ในขณะที่ คณะกรรมการจริยธรรมไทยได้ กำหนดจริยธรรมของชาติไว้ 8 ประการ ประกอบด้วย 1) การใฝ่สัจจะ มุ่งแสวงหาความจริง ยึดถือ แต่ความจริง เชื่อแต่ในสิ่งที่มีเหตุผล เชื่อในสิ่งที่ ควรเชื่อ ไม่เชื่อในสิ่งที่ไม่ควรเชื่อ ไม่ลุ่มหลง งามายอยู่กับสิ่งไร้สาระ ไม่ปล่อยตนให้ถูกหลอก หลวงได้ง่าย 2) เมตตากรุณา เสียสละส่วนตน เพื่อ เกื้อกูลบุคคลอื่น กระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อ สังคม แม้เมตตาไปยังสัตว์โลกทั้งหลายทั้งปวง 3) สติสัมปชัญญะ ระลึกได้ รู้ตัวอยู่เสมอว่าตน กำลังทำอะไร มีความว่องไวและเฉียบขาดในการ ตัดสินใจ ปฏิบัติตนด้วยความรอบคอบ และ ระมัดระวังอยู่เสมอ 4) ความไม่ประมาท ปฏิบัติ ตนด้วยการวางแผนอย่างรอบคอบ รู้จักยับยั้ง ชั่งใจ และควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เป็นอย่างดีเสมอ 5) ความซื่อสัตย์สุจริต การไม่ ประพฤติผิด ดำเนินชีวิตด้วยความจริง ด้วยความ ถูกต้อง รักษาวาจาสัตย์ ปฏิบัติหน้าที่ในความ รับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ ปฏิบัติตาม ระเบียบกฎเกณฑ์ กติกาของสังคม 6) ความขยัน หมั่นเพียร ปฏิบัติหน้าที่ด้วยใจจดจ่อ ไม่ย่อท้อ มีความขยันอดทน เพื่อให้งานที่ปฏิบัติบรรลุ เป้าหมายได้เสมอ 7) หิริโอตตปปะ มีความละอาย และเกรงกลัวต่อบาปต่อการทุจริตทั้งหลาย ทั้งปวง เมื่อไรก็ตามที่จะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิด ก็มีความสะดุ้งกลัวหวั่นไหวต่อ การทำความผิด ไม่กล้ากระทำ เห็นเป็นเรื่องผิด และ เมื่อได้กระทำความผิดบางอย่างไปโดยที่มิได้ตั้งใจ

แล้ว ก็เกิดความรู้สึกเศร้าและเสียใจ และพยายามกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการชดเชยหรือทดแทนเพื่อเป็นการไถ่บาป 8) การใช้ปัญญาแก้ไขปัญหในโลกนี้ ประกอบด้วย 2 ปัญหาเท่านั้น คือ ปัญหาแรก ได้แก่ ปัญหาสังคม และปัญหาที่ 2 ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้ง 2 ปัญหานี้เกิดขึ้นได้เสมอ และผู้มีปัญญาก็ต้องสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้เสมอเช่นกัน สามารถแก้ไขปัญหาย่อยอย่างมีระบบ ด้วยการเรียนรู้สภาพปัญหา รู้สาเหตุของปัญหา กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนให้หลุดพ้นจากความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ของตน (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2539: 2 อ้างในพิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, นวลลออ แสงสุข, และนุชนาถ สุนทรพันธุ์, 2547: 121)

ปัญหาด้านความประพฤติเกี่ยวกับจริยธรรมภาพรวมของวัยรุ่นในปัจจุบันไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อจริยธรรมทางพุทธศาสนา อันได้แก่ทางด้านศีล 5 พรหมวิหาร 4 และอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติมีจิตสำนึกที่ดีและประพฤติตนเป็นคนดีในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการเรียน ด้านการประพฤติ ด้านการใช้ชีวิตอย่างสง่างาม เกิดความสงบสุขแก่สังคมและประเทศชาติโดยรวม การแก้ปัญหาให้กับเยาวชนเหล่านี้ ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกร่วมกัน สร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้องในทางจริยธรรมแก่นักศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษาเหล่านี้ได้มีทัศนคติทางจริยธรรมที่ถูกต้อง เพื่อใช้เป็นหลักและเป็นแนวทาง ในการมีจิตสำนึกที่ดีเหมาะสม อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพชีวิต การเรียน และการใช้ชีวิตในสังคมจะเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่ายิ่ง โดยใช้หลักศีล 5 หลักพรหมวิหาร 4 และหลักอิทธิบาท 4 เป็นเครื่องวัดทัศนคติ

ทางจริยธรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติอย่างยั่งยืน เหตุผลดังกล่าวจึงเป็นเหตุและแรงจูงใจให้ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องนี้

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

## 1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติทางจริยธรรมแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติทางจริยธรรมแตกต่างกัน
3. นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย 5 แห่งที่ศึกษาต่างกันมีทัศนคติทางจริยธรรมแตกต่างกัน

## 1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มประชากร เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ทั้งเพศชายและเพศหญิงในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400 คน โดยมาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากมหาวิทยาลัย 5 แห่ง ซึ่งจะเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรทั้งหมด
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ทัศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 3 ด้าน คือ 1. ด้านศีล 5 2. ด้านพรหมวิหาร 4 และ 3. ด้านอิทธิบาท 4

### 3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ นักศึกษาแยกตาม เพศ อายุ มหาวิทยาลัยที่ศึกษา และประสบการณ์ด้านความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทศนคติต่อหลักธรรมศีล 5 พรหมวิหาร 4 และอิทธิบาท 4

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา เวลาที่ใช้ในการวิจัยปีการศึกษา 2554

## 1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงทัศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. ทำให้ทราบว่าหลักธรรมทั้ง 3 ข้อ ซึ่งได้แก่ ศีล 5 พรหมวิหาร 4 และอิทธิบาท 4 ข้อใดมีผลต่อทัศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมากที่สุด

3. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

## 2. วิธีการศึกษา

### 2.1 การศึกษาเอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทำการศึกษาเอกสาร รายงาน และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อวางแผนดำเนินการวิจัย

## 2.2 การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย นักศึกษา 5 มหาวิทยาลัย จำนวน 400 คน เป็นเพศชาย จำนวน 218 คน และเพศหญิง จำนวน 182 คน โดยมาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งจะเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรทั้งหมด ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

| ลำดับที่ | มหาวิทยาลัยที่ศึกษา             | จำนวน (คน) |
|----------|---------------------------------|------------|
| 1        | มทร.พระนคร                      | 80         |
| 2        | มทร.ธัญบุรี                     | 80         |
| 3        | มทร.รัตนโกสินทร์                | 80         |
| 4        | มหาวิทยาลัยราชภัฏ<br>สวนสุนันทา | 80         |
| 5        | มหาวิทยาลัยมหิดล                | 80         |
|          | รวมทั้งสิ้น                     | 400        |

## 2.3 การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมปัญหามาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามโดยใช้ข้อมูลจากข้อที่ 1 เป็นแนวทางและได้ดัดแปลง พัฒนาเพื่อสร้างเครื่องมือจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อคำถามตอนที่ 1 จำนวน 3 ข้อ ตอนที่ 2 จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 3 จำนวน 21 ข้อ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ ซึ่ง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

**ตอนที่ 1** เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย คำถาม 3 ข้อ ซึ่ง ได้แก่ เพศ อายุ และมหาวิทยาลัยที่ศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

**ตอนที่ 2** เป็นคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์ ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย คำถาม 7 ข้อ ได้แก่ ประสบการณ์ในการบรรพชา การไหว้พระสวดมนต์ การเรียนธรรมศึกษา การไปทำบุญที่วัด ความรู้ทางวิชาจริยธรรม และ โครงการส่งเสริมจริยศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

**ตอนที่ 3** เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติทาง จริยธรรมของนักศึกษาที่มีต่อหลักธรรม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านศีล 5 ด้านพรหมวิหาร 4 และด้านอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย คำถาม 21 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามเทคนิคการวัดของ ลิเคิร์ต (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 107-108) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

**ตอนที่ 4** เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไข ประกอบด้วย คำถาม 2 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

3. นำแบบสอบถามเสนอที่ปรึกษาพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขเพื่อตรวจสอบเนื้อหา ภาษาและสำนวน

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอคณะผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเพื่อให้ได้คำถามและคำชี้แจงที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content

Validity) โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และความถูกต้องของภาษาที่ใช้

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า 0.5 ขึ้นไป เพื่อนำมาปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอต่อที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่มีใช้ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์พิจารณาความเป็นปรนัยของแบบสอบถาม เนื้อหา ความเหมาะสม รวมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่จะนำมาแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาปรับปรุงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรต่อไป

## 2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์วิจัยต่อไป

## 2.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) การทดสอบความสัมพันธ์ของข้อมูล 2 ชุดที่มีความเป็นอิสระจากกันโดยใช้การทดสอบ Independent-Samples T-Test และ Kruskal - Wallist H (K-W)

จากโปรแกรมสำเร็จรูปสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for Social Science)

### 3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

#### 3.1 สถานภาพปัจจัยส่วนบุคคล

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เป็นเพศชาย 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 มีอายุระหว่าง 18-20 ปี จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ศึกษาที่มหาวิทยาลัย 5 แห่ง ๆ ละ 80 คน ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และมหาวิทยาลัยมหิดล

#### 3.2 ประสบการณ์ด้านความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยบรรพชาเป็นสามเณรหรือบวชชีพรหมณ์ จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 ในรอบปีที่ผ่านมาเคยไหว้พระสวดมนต์หรือปฏิบัติธรรม จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 ไม่เคยสอบธรรมศึกษาใด ๆ เลย จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 69.50 ในรอบปีที่ผ่านมาเคยไปทำบุญที่วัดกับผู้ปกครอง 10 ครั้ง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 มีประสบการณ์และความรู้ทางวิชาจริยศึกษาและการสอนจริยธรรมโดยได้รับการศึกษามาโดยตรงจากสถาบันการศึกษา จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 โรงเรียนเก่าที่เรียนจบมาได้สอนและมีโครงการส่งเสริมจริยศึกษาหรือจริยธรรม

จำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 95.00 มีโครงการส่งเสริมจริยศึกษาหรือจริยธรรมที่โรงเรียน คือ การจัดอบรมศีลธรรมตามโอกาส จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00

#### 3.3 ทศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สรุปค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนี้

1. ศีล 5 จากคำถาม 11 ข้อ พบว่า ข้อหลักศีล 5 เป็นหลักปฏิบัติของชาวพุทธและนักศึกษาคิดว่ามีความสำคัญต่อวิถีชีวิตมีค่าสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด  $\bar{X} = 4.57$ , S.D. = 0.84

2. พรหมวิหาร 4 จากคำถาม 5 ข้อ พบว่า ข้อความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนควรคำนึงอยู่เสมอมีค่าสูงสุด อยู่ในระดับมาก  $\bar{X} = 4.41$ , S.D. = 0.86

3. อิทธิบาท 4 จากคำถาม 5 ข้อ พบว่า ข้อความพอใจในสิ่งที่ตนได้รับถือว่าดีที่สุดของมนุษย์เรามีค่าสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด  $\bar{X} = 4.56$ , S.D. = 0.86

**ตารางที่ 2** ทศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

| ลำดับที่ | หลักธรรม-ทางจริยธรรม | $\bar{X}$ |
|----------|----------------------|-----------|
| 1        | ศีล 5                | 4.57      |
| 2        | อิทธิบาท 4           | 4.43      |
| 3        | พรหมวิหาร 4          | 4.25      |

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะคิดทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เรียงจากลำดับมากที่สุดไปหาลำดับน้อยสุด ดังนี้ คือ ลำดับที่ 1 ด้านศีล 5 ซึ่งมีค่ามากที่สุด  $\bar{X} = 4.57$  ลำดับที่สอง ด้านอิทธิบาท 4 ซึ่งมีค่ามากที่สุด  $\bar{X} = 4.43$  และลำดับสุดท้ายคือ ด้านพรหมวิหาร 4 ซึ่งมีค่ามากที่สุด  $\bar{X} = 4.25$

### 3.4 จากการทดสอบสมมติฐานที่ 3 ข้อ พบว่า

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติทางจริยธรรมแตกต่างกัน โดยมีเพศหญิง (ค่า Mean = 4.5070) มีทัศนคติทางจริยธรรมมากกว่าเพศชาย (ค่า Mean = 4.3390) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุรัตน์ มั่งกะโรทัย (2544) พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมทั้งเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

2. นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติทางจริยธรรมแตกต่างกันโดยอายุ 18-20 ปี (ค่า Mean = 4.5468) มีทัศนคติทางจริยธรรมมากกว่าอายุ 21 ปีขึ้นไป (ค่า Mean = 4.0213) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจารุรัตน์ มั่งกะโรทัย (2544) พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งมีทัศนคติทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน (ค่าเฉลี่ย Mean Rank มีค่าใกล้เคียงกัน คือ อยู่ระหว่าง 196.58-205.94 และค่า Asymp. Sig. = 0.989) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุรัตน์ มั่งกะโรทัย (2544) พบว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

### 3.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหา

1. ในอนาคตควรเสนอแนะให้รัฐบาลบรรจุหลักสูตรวิชาพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับ ให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 1 และปี 2 ทุกมหาวิทยาลัยทั่วประเทศลงทะเบียนเรียนทุกคน ทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งจะทำให้นักศึกษาเหล่านั้นมีทัศนคติทางจริยธรรมที่ดี ดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ปัญหาสังคมจะลดลง สังคมและบ้านเมืองก็จะมีความสงบสุขมากขึ้น ในสายตาของคนต่างชาติประเทศไทยก็จะเป็นประเทศที่น่าอยู่น่ามาท่องเที่ยว ทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น

2. ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ปกครองควรปลูกจิตสำนึกทางทัศนคติที่ดีต่อหลักธรรมศีล 5 พรหมวิหาร 4 และอิทธิบาท 4 ให้แก่เด็ก ๆ เยาวชน วัยรุ่น และนักศึกษาในความปกครอง การดูแลในทุก ๆ สถาบันการศึกษาทั่วประเทศไทย นอกจากนี้ ยังควรร่วมมือร่วมใจกันรณรงค์ให้เกิดความสำนึกและปฏิบัติตามหลักศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นหลักของความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาทรัพยากรของทุลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา ดังโครงการ TO BE NUMBER ONE และของคณะรัฐบาลปัจจุบัน ที่มุ่งพัฒนาคนหรือที่เรียกว่าพัฒนาคุณค่าชีวิตให้ลดละความเห็นแก่ตัว เพิ่มพูนความเสียสละร่วมมือร่วมใจสร้างให้เกิดระเบียบวินัยเพื่อความสงบสุขและความเจริญของบ้านเมือง หากไม่รีบหาทางแก้ไขต่อไปสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมอาจได้รับความกระทบ

กระเทือนได้เพราะการที่ไม่ยอมรับหรือเห็นด้วยในหลักการทางด้านจริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของเราจะส่งผลสะท้อนทางด้านลบถึงการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติอย่างแน่นอน

## 4. สรุป

### 4.1 สรุปผลการศึกษาและอภิปราย

จากผลสรุปของการวิจัย จะเห็นได้ว่าหลักธรรมที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อทัศนคติของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คือ หลักธรรม ศีล 5 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ หลักธรรมอิทธิบาท 4 และสุดท้าย คือ หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติทางจริยธรรมแตกต่างกันโดยเพศหญิงมีทัศนคติทางจริยธรรมมากกว่าเพศชาย นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติทางจริยธรรมแตกต่างกัน โดยมีอายุ 18-20 ปี มีทัศนคติทางจริยธรรมมากกว่าอายุ 21 ปีขึ้นไป และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่งมีทัศนคติทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

### 4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนทั่วประเทศให้เป็นระบบ หรือจะศึกษาเปรียบเทียบในแง่ต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

2. ควรมีการศึกษาถึงทัศนคติทางจริยธรรมของผู้บริหารและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ

3. ควรศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ เพื่อเป็นแบบในการเรียนการสอนสำหรับมหาวิทยาลัยในอนาคตอย่างยั่งยืนมั่นคง

## 5. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรชาติพิทย์ เกียรติวนิช ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข และได้ให้คำปรึกษาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณ คุณจุภาภา แสงสุวรรณ ที่ทำให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยดี และขอขอบคุณ นักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกท่านในมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และมหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้ตอบแบบสอบถาม

## 6. เอกสารอ้างอิง

- กันยา สุวรรณแสง. 2538. **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น (1977).
- ชบวน พลตรี. 2537. **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน. 2546. **การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คะนิงนิตย จันทบุตร. 2532. **สถานะและบทบาทของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

- จารุรัตน์ มังกะโรทัย. 2544. **การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษากาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดวงเดือน พันธุนาวัน. 2522. **รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ประกายรัตน์ สุวรรณ. 2548. **คู่มือการใช้โปรแกรม SPSS for Windows เวอร์ชัน 12**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526. **ทัศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พีระพัฒนา.
- พระธรรมปิฎก. (ป.อ. ปยุตฺโต). 2532. **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- พระราชวรมนี (ป.อ. ปยุตฺโต). 2537. **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด)**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชนี วรกวิน. 2526. **จิตวิทยาสังคมทฤษฎี และปฏิบัติการ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พินิจ รัตนกุล. 2522. **ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน: ทัศนะของนักปรัชญา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- ยุทธ ไถยวรรณ. 2553. **หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา กิตติวิภาค. 2525. **ทัศนคติทางสังคมเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.
- วศิน อินทสระ. 2529. **จริยศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บรรณาการ.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. 2539. **ปรัชญานิพนธ์**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. อ้างในพิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, นวลละออแสงสุข, และนุชนาถ สุนทรพันธุ์. 2547. **จริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุชา จันท์เอม. 2541. **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุเชาว์ พลอยชุม. 2550. **พุทธปรัชญาในสุตตันปิฎก**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุทัย หิรัญโต. 2519. **สังคมวิทยาประยุกต์**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.